

ΕΕ-MERCOSUR:

ΕΞΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΗ ΜΕΤΑΒΙΒΑΣΗ ΤΗΣ ΓΗΣ ΤΩΝ ΑΓΡΟΤΩΝ ΣΤΑ FUNDS

Του John D. Pappas*

Η συμφωνία ΕΕ-Mercosur, μέσω της εντατικοποίησης του ανταγωνισμού και της συμπίεσης των αγροτικών εισοδημάτων, διευκολύνει έμμεσα, διά των μηχανισμών της αγοράς και όχι διά θεσμικών ή κανονιστικών διατάξεων, τη μετατροπή της γης σε χρηματοοικονομικό ενεργητικό στοιχείο.

Η συμφωνία ΕΕ-Mercosur αποκτά ιδιαίτερη σημασία αν ιδωθεί υπό το πρίσμα συνθηκών αυξανόμενης χρηματοοικονομικής αβεβαιότητας. Τέτοιες συνθήκες διαμορφώνονται από τη συσσώρευση δημόσιου και ιδιωτικού χρέους, τη μακρόχρονη νομισματική χαλάρωση, την αποσύνδεση χρηματιστηριακών αξιών από την πραγματική οικονομία, κ.τ.λ. Σε τέτοιο περιβάλλον, και μάλιστα υπό το φάσμα διαρκώς εντεινόμενων ανησυχιών για μια παγκόσμια χρηματιστηριακή κατάρρευση (φούσκα),^[i] η σταθερότητα των χρηματοοικονομικών τίτλων καθίσταται επισφαλής και η αναζήτηση «ασφαλών» υλικών αποθεμάτων αξίας (real assets) εντείνεται.

Η γη στο χρηματιστήριο

Η γη, υπό αυτές τις συνθήκες, λειτουργεί ως στρατηγικό αντιστάθμισμα περιουσιακού κινδύνου (hedge), δηλαδή ως μη αναπαραγώγιμο, απτό και διαχρονικά πολύτιμο περιουσιακό στοιχείο, ικανό να διατηρεί αξία σε περιόδους νομισματικής ή χρηματοπιστωτικής αστάθειας. Ως τέτοιο αντιστάθμισμα, θεωρείται από τις ευρωπαϊκές ελίτ ότι δεν αφορά πρωτίστως τους αγρότες, αλλά τις τράπεζες και τους θεσμικούς επενδυτές, όπως τα επενδυτικά κεφάλαια (funds), που επιδιώκουν διαφοροποίηση και προστασία των χαρτοφυλακίων τους.

Προς αυτόν τον σκοπό, η συμφωνία ΕΕ-Mercosur, μέσω της εντατικοποίησης του ανταγωνισμού και της συμπίεσης των αγροτικών εισοδημάτων, διευκολύνει έμμεσα, διά των μηχανισμών της αγοράς και όχι διά θεσμικών ή κανονιστικών

διατάξεων, τη μετατροπή της γης σε χρηματοοικονομικό ενεργητικό στοιχείο. Η γη παύει να αντιμετωπίζεται πρωτίστως ως κοινωνικός–παραγωγικός πόρος και μετατρέπεται σε στρατηγικό αποθεματικό αξίας.

Διαδικαστικά, αυτή η μετατροπή θα πραγματοποιηθεί διά της μεθόδου του οικονομικού εξαναγκασμού των αγροτών καθώς, στο πλαίσιο της συμφωνίας ΕΕ–Mercosur, (1) οι τιμές συμπιέζονται από εισαγωγές χαμηλότερου κόστους, (2) τα περιθώρια κέρδους μικρομεσαίων εκμεταλλεύσεων μηδενίζονται, και (3) το κόστος συμμόρφωσης με ευρωπαϊκά κανονιστικά πρότυπα παραμένει υψηλό. Κατά συνέπεια τότε η γη πωλείται ή ενοικιάζεται εξαναγκαστικά, δηλαδή συγκεντρώνεται σε μεγαλύτερες μονάδες, συχνά μέσω τραπεζών, funds, ή αγροβιομηχανικών ομίλων. Χωρίς βία, χωρίς νόμο απαλλοτρίωσης, αλλά ως διαρθρωτική αναγκαιότητα της διεθνούς αγοράς.

Κατ’ ουσία δηλαδή η συμφωνία ΕΕ–Mercosur σηματοδοτεί την εγκατάλειψη από την Ευρωπαϊκή Ένωση της κοινής αγροτικής πολιτικής, όπως τουλάχιστον τη ξέραμε μέχρι τώρα, και την απίσχναση των κοινοτικών ταμείων στήριξης του αγροτικού εισοδήματος.

Λατινικό νεοφεουδαλικό πρότυπο

Συγκεφαλαιωτικά, οι συνέπειες της συμφωνίας ΕΕ–Mercosur για τους μικρομεσαίους αγρότες είναι δομικές, σε βάρος της οικονομικής βιωσιμότητάς τους, οπότε αργά ή γρήγορα θα εξαναγκασθούν να ρευστοποιήσουν τη γη τους και να μετασχηματισθούν από ιδιοκτήτες–επιχειρηματίες σε ακτήμονες–μισθωτούς. Έτσι, διαμορφώνεται ένα «νεοφεουδαλικό» χρηματοοικονομικό πρότυπο,[ii] στο οποίο ο έλεγχος των πόρων αποσυνδέεται από την κοινωνική παραγωγή και συγκεντρώνεται σε κεφαλαιακούς φορείς, ήτοι σε τράπεζες και funds. Αυτό δηλαδή το πρότυπο που εφαρμόζεται στις λατινικές χώρες της Mercosur, όπως π.χ. στην Παραγουάη, όπου το 0.2% των ιδιοκτητών κατέχει πλέον το 40.8% της αγροτικής γης.[iii] Προσεχώς και στην Ελλάδα.

[i] Το παγκόσμιο χρηματοπιστωτικό σύστημα αντιμετωπίζει όλο και μεγαλύτερη συστημική έκθεση κινδύνου (risk exposure) καθώς το δημόσιο χρέος μεγάλων οικονομιών ξεπερνάει πλέον το 100% του ΑΕΠ τους και συνεχίζει να αυξάνεται: Ιαπωνία 237%, ΗΠΑ 121%, %, Γαλλία 113%, Καναδάς 111%, Ηνωμένο Βασίλειο (UK) 101%, κ.τ.λ. (εκτιμήσεις: IMF / WorldEconomics για το έτος 2025).

[ii] Ο όρος «νεοφεουδαλικό χρηματοοικονομικό πρότυπο» χρησιμοποιείται εδώ μεταφορικά για να περιγράψει μορφές συγκέντρωσης ελέγχου επί παραγωγικών πόρων (όπως η γη) και απώλειας οικονομικής αυτονομίας μικρών παραγωγών, και όχι για να υποδηλώσει ιστορική επιστροφή σε φεουδαρχικές νομικές ή κοινωνικές σχέσεις.

[iii] Ioris, A.A.R. Socio-economic geography and the land rights of indigenous peoples in Paraguay. J. Soc. Econ. Dev. (2024). <https://doi.org/10.1007/s40847-024-00347-3>

*Νομικός και Χρηματοοικονομικός Σύμβουλος.

Columbia University: B.S., M.A., Ph. D. Fellow in International Economics (1985).

Πρώην M.I.S. Director στην JP Morgan / MHT (Νέα Υόρκη), νυν Αντιπρόεδρος Ακαδημαϊκής Έρευνας στο Think Tank «Κιβωτός Ολιστικής Παιδείας Ενόπλων Δυνάμεων».

Συγγραφέας 56 δημοσιευθέντων ακαδημαϊκών άρθρων, βιβλίων και μονογραφιών:

<https://columbia.academia.edu/JohnDPappas>

Το οικονομικό άρθρο για την συμφωνία ΕΕ-Mercosur αναδημοσιεύθηκε στην [SLPress](#) (Σταύρου Λυγερού) και [GEOPOLITICO](#) (Σάββα Καλεντερίδη). Στην πλήρη έκτασή του, ως οικονομικο-ιστορικό άρθρο δημοσιεύθηκε στην έντυπη και διαδικτυακή έκδοση της εβδομαδιαίας εφημερίδας [DOCUMENTO](#) (Κώστα Βαξεβάνη). Η αρχική δημοσίευση, σε ειδική έκδοση για φοιτητές αγροτικών οικογενειών, έγινε στα [ΦΟΙΤΗΤΙΚΑ ΝΕΑ](#).

ΣΥΝΔΕΣΜΟΙ:

<https://www.foititikanea.gr/πανεπιστήμια/35504-εε-mercotur-εξαναγκαστική-μεταβίβαση-της-γης-των-αγροτών-στα-funds>

<https://www.documentonews.gr/article/symfonia-mercotur-i-gi-ton-agroton-sta-nychia-ton-funds/amp/>

<https://slpress.gr/oikonomia/ee-mercotur-exanagkastiki-metavivasi-tis-gis-ton-agroton-sta-funds/>

<https://geopolitico.gr/2026/01/ee-mercotur-exanagkastiki-metavivasi-tis-gis-ton-agroton-sta-funds/>